

MEMORIAL
General *Marii Wittek*

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armi Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
ul. Podmurna 93, 87-100 Toruń, tel. 0048566522186
e-mail: sekretariat@zawacka.pl www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127 KRS 0000041692

AK
Śląsk

[fot. kopia]

OKULJAR Wanda

z d. Gibas

ps. "Róża"

wyskano
SZŁAK
Kwag
Wgk

5342/WSK
1

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

...OKULJAR... Wanda.....

...z d. Gibas.....

...ps. "Rozja".....

I./1. Relacja ✓ k.2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora ✓ k.4

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora ✓ k.2

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne

VI. Fotografie ✓ + II 20.4; II 30.1

Nazwa względnie stempel Archiwum

OKULJAR Wanda z d. Gibas ps. „Róża”

(nazwa zespołu, zbioru, kolekcji i sygnatury akt)

Lp.	Nazwisko i imię korzystającego	Temat pracy (ewent. cel wykorzystania)	Data korzystania
1	Ewa Gauronika	zatorzenie teczki	3.08.2021
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

I/1

- Relacja własna Wandy Okuljar, Biebrko-Biała 12 czerwca 1946r.
mps (kopia) k. 2, s. 1-2

IWA

Ż Y C I O P Y S
- - - - -

Urodziłam się 4 listopada 1927 r. w Cięcynie /powiatu żywieckiego/ jako najmłodsze dziecko Józefa i Anny Gibasów. Ojciec pracował na kolei, a matka zajmowała się wychowaniem trojga dzieci.

Dzieciństwo swoje, do wybuchu drugiej wojny światowej, spędziłam w gronie rodziny, otrzymując surowe, ale nie pozbawione serdecznej troski rodzicielskiej, wychowanie. Ojciec mój, wielki patriota, swoją pracą i życiem na codzień uczył mnie wielkiej miłości Ojczyzny, dopełniając w tej dziedzinie tego, co wniosłam ze szkoły /należąc tam do "młuchów"/, a matka biła mnie i rozstrzygała o mnie dzieł narzej literatury, głównie, zwłaszcza opartej na naszej historii narodowej.

W chwili wybuchu wojny miałam niepełna 12 lat życia, ale bardzo głęboko przeżyłam rozrywające się wóltó? mnie wypadki i los Polski. Rozmowa z ojcem analizowała przyczynę klęski naszego narodu i jego tragiczne następstwa, zarówno wtedy we wrześniu 1939 r., jak i w następnym miesiącach, a później latach hitlerowskiej okupacji. Rodził się we mnie bunt przeciw istniejącej wówczas rzeczywistości, zapragnęłam więc żyć się w murach pracy konspiracyjnej i być przydatną dla Ruchu Oporu w jakiejś dla siebie możliwej formie.

Wolontariatem pomagałam swemu ojcu w zleceniach mi, początkowo sporadycznie, a z czasem już systematycznie, czynnościach, których wykonanie napawało mnie dumą i poczuciem dobrze poświadczanego obowiązku patriotycznego. Zadaniem moim polegało na tym, że niemal każdego wieczoru prowadziłam nasłuch radiowy, ukryty pod ścianem w małej szopce przylegającej do naszego domu, przy wieczornym latarce zapisywałam najświeższe wiadomości ze świata i z frontów walk, a później wracałam do późnej nocy przepisywałam te wiadomości w domu, przekazując je bezstrasznie ojcu, który w tym czasie już pracował w Ruchu Oporu /pod pseudonimem "Amoza"/, a później także i innym odbiorcom w siatce konspiracyjnej.

To moje czynne zaangażowanie się w murach pracy podziemnej, w powojennym zakresie od czerwca 1941 r. /zwłaszcza po napaści Niemiec na Z.S.S.R./, pozwoliło w grudniu 1941 r., gdy byłam już w 16-tym roku życia, wprowadzić mnie formalnie do Armii Krajowej /po wyrażeniu na to osobistej zgody dowódcy obwodu żywieckiego kpt. "Romana"/, poddać zaprzysiężeniu i nadać mi pseud. "Róża".

Bezpośrednio potem zlecono mi szczególnie ważne zadanie, polegające na tym, że pochodzące z mojego nasłuchu radiowego wiadomości przekazywałam w Brukselu do redakcji prasy konspiracyjnej w Żywcu /w mieszkaniu st. sierż. Juliana Kubiłasa/, która w owym czasie miała jakieś przeszkody w prowadzeniu stałego własnego na-

II/1/2

słuchu radiowego i dlatego ja dostarczałam je kilka razy w tygodniu, a równocześnie odbierałam i egz. drukowanej gazetki z tejże redakcji, który później przepisywałam przez kalkę kilka razy i kolportowałam treść tej gazetki na terenie W. Górki i Cięciny w umówione miejsca. Wydarzenia, które tu opisuję, miały miejsce od grudnia 1942 r. do pierwszych dni lutego 1943 r. t.j. do chwili aresztowania Juliana i Zbigniewa Kubielaśów, wójtów "Głokorki", "Błyskawicy" i t.p.

Nasłuch radiowy, pisanie gazetek konspiracyjnych "własnych", a następnie ich kolportowanie prowadziłam w dalszym ciągu niemal do końca wojny u boku mego ojca i z polecenia Ruchu Oporu.

Organizacja ta zleciła mi też w zimie 1943/1944 r. pieczę nad przechowywaną bronią partyzancką, a także opiekę nad niektórymi członkami oddziałów A.K. /m.in. Romanem Rykałą, ps. "Adam" i Alojzym Rykałą, ps. "Jemioła"/, którzy okresowo przechowywani byli w domu moich rodziców, a ściślej w zabudowaniu gospodarczym, gdzie donosiłam im codziennie jedzenie, a wnosząc nieczystości i t.p.

Po wyzwoleniu w 1945 r. podjęłam naukę w żywieckim Liceum i ukończyłam je w 1948 r. otrzymując świadectwo dojrzałości. Tego samego roku zdałam egzamin wstępny i zostałam przyjęta na Wydział Humanistyczny - Fil. polska - na Uniwersytecie we Wrocławiu, ale po wyjściu zamąż w styczniu 1949 r. i urodzeniu pierwszego dziecka w 1950 r. nie kontynuowałam już studiów i zajęłam się jego wychowaniem. - W roku 1954 urodziłam drugie dziecko.

Od 1955 r. zamieszkuje na stałe w Bielsku-Białej, gdzie również pracuje aktualnie jako / w P.S.M. /, z zawodu lekarz.

Od r. 1969, gdy syn mój Zbigniew był już na studiach, a córka Danuta zaczęła uczęszczać do szkoły średniej, podjęłam pracę - w charakterze sekretarki - w Liceum Ogólnokształcącym im. A. Asnyka w Bielsku-Białej, gdzie do tej pory jestem zatrudniona.

W okresie urzędowania moich dzieci do szkół w Bielsku-Białej, pracowałam społecznie w Komitetach Rodzicielskich.

Bielsko-Biała, dnia 22 czerwca 1976 r.

Archiwum

WYDZIAŁ HISTORII I SPOŁECZNOŚCI
KRAJOWY ARCHIWUM
ul. 20-go Stycznia 15 (II p.)
41-200 Bielsko-Biała

- Oświadczenie świadka Antoniego Ptanika ps. „Lech-Roman”,
Żywiec, 13 kwietnia 1976 r. mps (kopia) k. 2, s. 1-2
- Oświadczenie świadka Zbigniewa Kubiłasa ps. „Orzeł”,
Żywiec, 26 kwietnia 1976 r. mps (kopia) k. 1, s. 3
- Zaświadczenie Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
o uprawnieniu Wandy Okuljar do ulg i świadczeń określonych
w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz
niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu
powojennego, 22 lipca 1993 r. mps/mps (kopia) k. 1, s. 4 [z fot.]

12/14

Lech-
ranik Antoni ps. "Roman"

Żywiec dnia 13.IV. 1967 r.
(miejscowość)

Żywiec /34-300/

wydającego oświadczenie
(Nazwisko, imię, pseudonim i adres)

Oświadczenie świadka

Jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową od - do) Ruchu Oporu w ramach S.Z.P. - Z.W.Z. - A.K. od września października 1939 r. do 1945 r. t.j. do czasu wyzwolenia świadom(a) odpowiedzialności karnej za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów

o s w i a d c z a m

Ob. Wanda OKUIJAR z d. Gibas syn (córka) Józefa i Anny urodz. dnia 4 listopada 1927 roku w Cięcinnie jest mi znany(a) osobiscie jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym oświadczenie i czasokres od - do) Armii Krajowej z okresu od grudnia 1942 r. do wyzwolenia w 1945 r., w którym to czasie pełnił funkcję komendanta Obwodu Żywiec tejże Armii Krajowej z osobą z wyżej wym. jako członkiem A.K., bowiem o razaleń zgodę na jej zaprzysiężenie /z uwagi na młodość a zachodziła ku temu konieczność w związku z powierzeniem i-jej samej nęczeniu radiowej o i przekazywanie informacji

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Róża" i pełnił(a) funkcję - brał(a) udział (w tej części opisuje się przebieg służby i działalności w czasie walki z okupantem hitlerowskim, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod czym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od - do) od grudnia 1942 r. do czasu wyzwolenia pełnił nast. funkcje to masowych aresztowaniach we wrześniu 1942 r. i przejściu do przeszkodach w stałym punkcie wysłuchu radiowego u Juliana Kubielaś w Żywcu, którzy wydawali prasę konspiracyjną zorganizowano niektóre punkty nasłuchu i m.in. czyniono wierzono także ojcu wyżej wym. Józefowi Gibasowi /p. "Wanda" - zachodziła konieczność ścisłej współpracy z nią 15-letniej córki Wandy Gibas, zaprzysiężono i ją, zlecono nadto dostarczanie informacji z nasłuchu do redakcji "Głos w Żywcu", a także kołportaż prasy konsp. na terenie W.Górki. Zadania te ku pełnemu zadowoleniu swoich zwierzchników do końca wojny z tym, że przekazywanie informacji z wysłuchu radiowego do Juliana i Zygmunta Kubielaś ustalo aresztowania w mies. lutym 1945 r., ale potem kont. mowa własnym zakresie /pisząc gazetki konsp. ręcznie przez kolegów /

Właściciel podpisu stwierdza się
• WOLNOŚĆ I BEZKARNY
Zarząd Pola Walki
34-300 Żywiec
(plececie i podpis odpowiednich władz lub Zarządu ZBoWiD)

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem
J. Okuijar
(Nazwisko, imię, stopień wojskowy
funkcja, stanowisko)

SWIATOWY
Armii Krajowej
ul. Dąbrowskiego 15 (II p.)
tel. 267-22
WCE PPT
W E

I/2/2

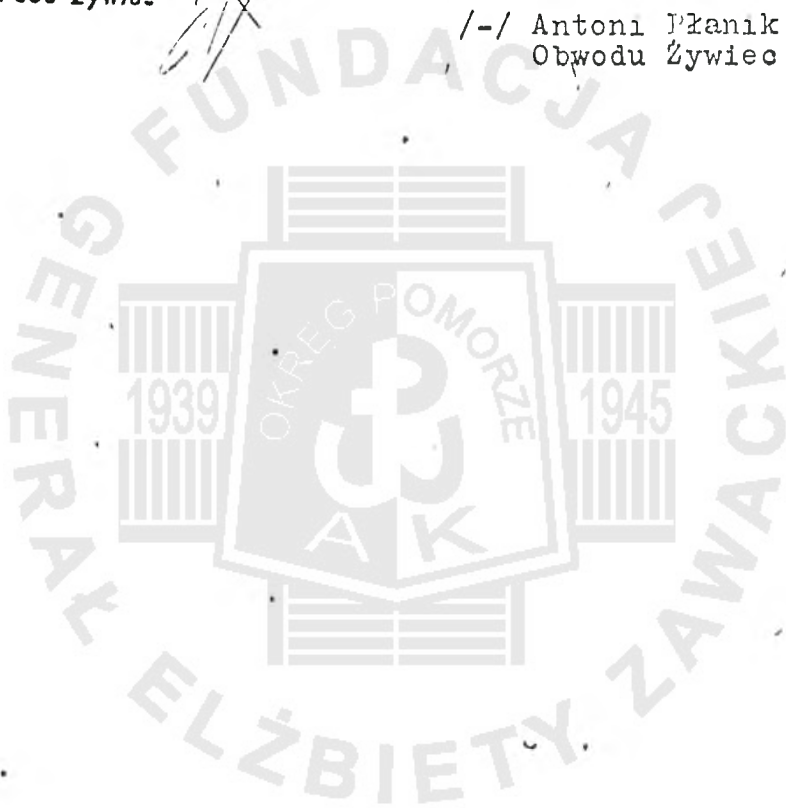
/dalszy ciąg działalności konspiracyjnej w A.K. Wandy Okuljar/:

Niezależnie od powyższego Wanda Okuljar z d.Gibas spełniała opiekę nad niektórymi członkami oddziałów partyzanckich, będących pod moich dowództwem /m.in. Romanem Rykałą i Alojzym Rykałą - ps. "Adam" i "Demiole"/, którzy zimą 1943/1944 zmuszeni byli zejść z lasów na domowe kwatery /m.in. do domu ojca wyżej wymienionej/. - Jej też powierzono pieczę nad przechowywaną bronią. - Także i z tych zadań wywiązywała się bez zarzutu. -

Własnoręczność podpisu
stwierdza się:
ZWIAZEK BOJOWNIKÓW
• WOLNOŚĆ I DEMOKRACJA
Zarząd Powiatowy w Żywcu
• • • 34-380 Żywiec

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnor. podpisem

... ..
/-/ Antoni Płanik b. Komendant
Obwodu Żywiec b. Armii Kraj.

I/2/32

Gbigniew Kubiela ps. "Orzeź"

Żywiec,

Żywiec, dnia 26.IV.

1967

(miejscowość)

(Nazwisko, imię, pseudonim i adres wydającego oświadczenie)

Oświadczenie świadka

Jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia formację wojskową od - do) Ruchu Oporu / w ramach Z.W.Z. - A.K. / w latach 1940 - 1943 t.j. do czasu aresztowania i osadzenia w obozie konic.
świadom(a) odpowiedzialności karnej za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów

o s w i a d c z a m

Ob Wanda OKULJAR z d. Cibas syn (corka) Józefa i Anny
urodz dnia 4 listopada 1927 roku w Gliczynie
jest mi znany(a) osobiscie jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym oświadczenie i czasokres od - do) Armii Krajowej z okresu od grudnia 1942 r. do dnia 11.II.1943 r. / dzień poprzedzający moje aresztowanie / w którym to czasie pod jego przywództwem została zorganizowana
ojcu Julianowi Kubiela i matce w zakresie doboru i realizacji
z nasłuchu radiowego przez siebie prowadzonego dla potrzeb
nej przez nas gazetki konspiracyjnej / "Siatorka" i inne /
kolportażu tej gazetki na terenie Węgierska Górka - Gliczyna.

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Róża" i pełnił(a) funkcję - brał(a) udział (w tej części opisuje się przebieg służby i działalności w czasie walk z okupantem hitlerowskim, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod którym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od - do)

Jako współorganizator "Siatki" i innej pracy konspiracyjnej, przez mojego ojca Juliana Kubiela w Żywcu / zob. odpowiadanie obozowe w Nr. 3/1974 "Przebieg konspiracyjnej działalności" / w okresie od grudnia 1942 r. do dnia 11.II.1943 r. z 10 letek, porządzanych z na życzenie radiowe jej i jej ojca - bała / ps. "Mimoża" / z "Górką, niezbędnych nam przy realizacji szej pracy konspiracyjnej z uwagi na okresowe przedzwoje nasłuchu radiowym, który prowadziliśmy do tego czasu Te informacje pochodzące z nasłuchu z "Różki" i innej wyżej wymieniona przywoziła do obozu w tym okresie podaniu / z małymi wyjątkami z uwagi na trudności warunki atmosferyczne / zwiastujące z powrotem odbitek konspiracyjnej - pisanej na maszynie - dla jej kolportażu po dodatkowym przepisywaniu jej przez kalkę odręcznic / Węgierskiej Górki, gdzie ona zamieszkiwała, i sąsiedniej Mimo młodzieńco wieku / 15 lat / zlecone jej zadania wykonała bez

Własnoręczny podpis świadka
ZWIĄZEK WOJOWYCH
WOLNOŚĆ DLA POLSKIEJ
Zarząd Pola Pionierskiego
34-300

Prawdziwość powyższych danych stwierdzam własnoręcznym podpisem
[Podpis]
(Nazwisko, imię, stopień wojskowy, funkcja, stanowisko)

(placuję i podpisuję odpowiedzialnie lub Zarządu ZBoWiD)

11214

ZAŚWIADCZENIE

Nr 247751

OKULJAR

Nazwisko

HANDA

Imiona

4.11.1927

CIECINA

Data i miejsce urodzenia

URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Niniejsze zaświadczenie uprawnia do ulg i świadczeń określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu po wojennego (Dz.U. nr 17 poz 75 z późniejszymi zmianami)

Z upoważnienia
Kierownika Urzędu d/s Kombatantów
i Osób Represjonowanych

mgr Andrzej Sitek
Pełnomocnik w woj. bielskim

22.07.1973

Data

Podpis

podpis posiadacza zaświadczenia

RODZAJE I OKRESY
ZALICZANE DO UPRAWNIEN
USTAWOWYCH

Adres zamieszkania

43-300 Bielska Biala

Okresy		Wyszczególnienie	Przepis ustawy
od	do		
12.1942	01.1945	Armia Krajowa	1/2/3
Łącznie		lat 2	miesiący 2
Zmiana		lat	miesiący

m p

Z upoważnienia
Kierownika Urzędu d/s Kombatantów
i Osób Represjonowanych

mgr Andrzej Sitek
Pełnomocnik w woj. bielskim

ŚWIATOWY ZWIĄZEK
Armii Krajowej
ul. ...
tel. 267-22

V-CE PRZES Otdz
SW
W BIELSKIEJ
ul. Zdzisława
Do ...

- Deklaracja członkowska - prośba o przyjęcie Wandy Okuljar na członka wyjątkowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Bielsko-Biala 5 lutego 1996 r. oraz podpisy członków Komisji Weryfikacyjnej Związku Okręgu Śląskiego SZŻAK nps/mps (kopia) k. 2, s. 1-2 [fot]

DEKLARACJA CZŁONKOWSKA

Napisany, proszę o przyjęcie mnie na członka zwyczajnego
Związku Żołnierzy Armii Krajowej zobowiązując się
do przestrzegania statutu Związku.

Okulaj
(podpis)

Adres : *Bielsko-Biała*

Podaję swoje dane osobowe :

1. Imię i nazwisko .. *Handa, Helena Okulaj*
2. Imiona rodziców i nazwisko panięskie matki : .. *Jan* ..
.. *Anna z d. Piłszyk*
3. Data i miejsce urodzenia : .. *04.11.1927r. Cęcina (pow. Żywiec)*
4. Pseudonimy : .. *Róża*
5. Ostatni stopień wojskowy w AK : .. *nie posiadałam stopnia AK* ..
(podstawa) i stopień w W.P.
(podstawa, rozk. MON)
6. Czasookres przynależności do AK wzd. oddziałów scalonych, jak: B, CI
NOW, WiN itp. względnie delegatura rządu od: .. *12.1942. do 01.01.45r.* ..
7. Przebieg służby (podać przynależność do placówki, oddziału oraz w jakich akcjach brał udział) : .. *kom. m. i. w. M. i. w. Kobiety* ..
masz. medycyny, k. p. sta. przy konsp. opieka nad codziennymi oddziałami pod dow. kom. obw. Żywiec. Pamiłko Antymio, p. s. Roman - Lech, opieka nad medycyną w bronio ..
8. Posiadane odznaczenia (przez kogo i kiedy nadane) : .. *Medal Złoty i Srebrny i Srebrny - Rewol. Pol. 10.09.80r - Krzyż Partyzancki, Rewol. Pol. 09.02.1983r. - Krzyż Armii Krajowej - Prez. Pospol. Polska Prezydent RP L. Wałęsa, 24.04.1995r. - Odznaka honorowa „za ten. dla Woj. Bielskiego, Woj. Bielski 15.09.1982r.* ..
9. Czy był represjonowany : .. *nie* ..
a) w latach 1939 - 1945 : .. *nie* ..
b) po roku 1945 : .. *nie* ..
10. Prawdziwość powyższych danych stwierdzam własnoręcznym podpisem:
Data: .. *05.02.1996r.* .. Bielsko-Biała, podpis .. *Okulaj* ..

Na podstawie protokołu Komisji Weryfikacyjnej
z dnia Nr Zarządu SZZAK
..... w w poczet członków zwyczajnych ~~Związku~~
Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.
Data miejscowość
(podpisy)
Wyd. leg. Nr dnia podpis odbier.
(lub data i nr listu pol.)

I/3/2

KOMISJA WERYFIKACYJNA
Zarządu Okręgu Śląskiego SZAK

- 20.3.96
- 1 Adam Liniak „Zak” *[signature]*
 - 2 Kwaśnik Alfons „Ali” *[signature]*
 - 3 Ryszard Trzcieniecki „Bnora” *[signature]*

KOMISJA WERYFIKACYJNA
Zarządu Okręgu Śląskiego SZAK

Fotografia Wandy Okuljar (kopia)

OKULJAR Wanda

z d. Gibas
ps. "Róża"

V Nonwiskowe karty informacyjne

T. 5342/Wsk

AK
śląsk

OKULJAR Wanda
z d. Gibas

Urodziła się 4 listopada 1927 r. we wsi Cięcina w pow. Żywiec.
Od grudnia 1942 r. w AK (Obwód Żywiec); zajmowała
się maszynami radiowymi, przekazywaniem informacji
z maszyn, przepisywaniem i kolportażem prasy
konspiracyjnej. Opiekowała się żołnierzami AK,
ukrywającymi się w domu jej rodziców i sprawowała
pieczę nad przechowywaną bronią partyzancką. Działała
do 1945 r.

5342/WSK

OKULJAR Wanda

B[®]
BARBARA
CZŁUCHÓW

TECZKA WIĄZANA
"BEZKWASOWA" 250G

